ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIR GORDON SLYNN της 1ης Μαρτίου 1988 *

Κύριε πρόεδρε
Κύριοι δικαστές,

Η Ελληνική Δημοκρατία ζητεί την ακύρωση της απόφασης 86/187/ΕΟΚ της Επιτροπής (ΕΕ 1986, L 136, σ. 61· εφεξής: Απόφαση), με την οποία το εν λόγω όργανο έκρινε ότι το ισχύον στην Ελλάδα σύστημα επιδοτήσεως επιτοκίου για τις εξαγωγές όλων των προϊόντων, με εξαίρεση τα προϊόντα πετρελαίου (ως προς το οποίο η Επιτροπή δεν είχε ενημερωθεί έγκαιρα, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ), αποτελούσε κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

Η αίτηση αναστολής εκτελέσεως της πιο πάνω αποφάσεως, που υπέβαλε η Ελληνική Δημοκρατία, απορρίφθηκε με Διάταξη του προέδρου του Δικαστηρίου της 30ής Απριλίου 1986.

Σύμφωνα με το περιγραφόμενο στην απόφαση και τη Διάταξη του προέδρου του Δικαστηρίου σύστημα, το οποίο ισχύει από τον Απρίλιο του 1983, τα επιτόκια των εμπορικών τραπεζών (τα οποία στην Ελλάδα καθορίζονται από την Τράπεζα της Ελλάδος) έχουν διαμορφωθεί ως εξής: 21,5 % για δάνεια στις βιομηχανίες, 18,5 % για δάνεια στις επιχειρήσεις μεταποιήσεως γεωργικών προϊόντων και 14 % για τις βιοτεχνίες. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση προέκυψε ότι, σε αντίθεση με ό,τι φερόταν ως ισχύον κατά το χρόνο εκδόσεως της Διατάξεως του προέδρου, το επιτόκιο 18,5 % ίσχυε για όλες τις επιχειρήσεις μεταποιήσεως γεωργικών προϊόντων ανεξαρτήτως του αν εξήγαν ή όχι τα μεταποιημένα προϊόντα. Το επιτόκιο 10,5 % για δάνεια προς προχρηματοδότηση και χρηματοδότηση των εξαγωγών, το οποίο ίσχυε πριν από τον Απρίλιο του 1983 κατά το ισχύον κατά το χρόνο της προσχωρήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, καταργήθηκε. Προς αντιστάθμιση της προκύψασας για τους εξαγωγείς ζημίας, χορηγούνταν στους εξαγωγείς όλων των προϊόντων, με εξαίρεση τα προϊόντα πετρελαίων, επιδοτήσεις επιτοκίου 6 % (3 % στην περίπτωση δανείων χορηγηθέντων προς 14 %), υπό τον όρο του ταχέος « επαναπατρισμού » και δραχμοποιήσεως του προϊόντος των πωλήσεων.

Το διατακτικό της αποφάσεως περιορίζεται στη διαπίστωση ότι το σχετικό σύστημα είναι, σύμφωνα με το άρθρο 92, παράγραφος 1, ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά, καίτοι στην τελευταία αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως η Επιτροπή δήλωσε ότι η απόφαση αυτή δεν θίγει « τις συνέπειες που θα εξαχθούν, ενδεχομένως, από την Επιτροπή, ως προς την επιστροφή από τους δικαιούχους των προαναφερομένων ενισχύσεων, καθώς και ως προς τη χρηματοδότηση της κοινής γεωργικής πολιτικής από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων ». Το άρθρο 1 ορίζει ότι « η ενίσχυση υπό μορφή επιδότησης επιτοκίου 6 ή 3 % που χορηγούν οι ελληνικές αρχές υπό ορισμένους όρους στους εξαγωγείς γεωργικών προϊόντων τα οποία αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ της Συνθήκης ΕΟΚ και για τα οποία τα άρθρα 92 έως 94 της Συνθήκης ΕΟΚ εφαρμόζονται πλήρως με βάση τα άρθρα 42 και 43 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθώς και στους εξαγωγείς όλων των υπόλοιπων προϊόντων που δεν αναφέρονται στο εν λόγω

* Μετάφραση από τα αγγλικά.

παράρτημα με εξαίρεση τα προϊόντα πετρελαίου δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 92 της Συνθήκης ΕΟΚ και πρέπει να καταργηθεί».

Το άρθρο 2 προβλέπει ότι «η Ελλάδα ενημερώνει την Επιτροπή εντός προθεσμίας ενός μηνός από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης για τα μέτρα που λαμβάνει ώστε να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση». Τα μέτρα που ελήφθησαν από τις ελληνικές αρχές ύστερα από την πιο πάνω απόφαση αποτελούν το αντικείμενο της δίκης στην υπόθεση 63/87 Επιτροπή κατά Ελλάδας.

Η ελληνική κυβέρνηση προβάλλει τρεις κυρίως λόγους ακυρώσεως, οι οποίοι δεν διακρίνουν μεταξύ των κατηγοριών των σχετικών εξαγωγών. Οι λόγοι αυτοί συνίστανται, αντίστοιχα, στο ότι το σύστημα επιδοτήσεως δεν αποτελεί «κρατική ενίσχυση», κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1 (και επομένως η ελληνική κυβέρνηση δεν υποχρεούνταν να ενημερώσει σχετικά την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 93), ότι η επιδότηση επιτοκίου δεν χρηματοδοτούνταν από «κρατικούς πόρους» και, τέλος, ότι Επιτροπή δεν απέδειξε ότι το επίμαχο σύστημα επηρέαζε τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως αποτελείται από δύο σκέλη· συγκεκριμένα από το ότι με το εν λόγω σύστημα αποσκοπούνταν η επιδότηση να έχει ουδέτερα αποτελέσματα σε σχέση με το ισχύσαν πριν από τον Απρίλιο του 1983 σύστημα (δηλαδή, με το νέο σύστημα απλώς ήρθησαν τα δυσμενή αποτελέσματα της αύξησης των επιτοκίων επί των εξαγωγέων, χωρίς να δοθεί στους τελευταίους πρόσθετο όφελος) και ότι, εν πάση περιπτώσει, το νέο σύστημα αποτελούσε μέτρο νομισματικής πολιτικής και όχι σύστημα ενισχύσεως.

Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, εφόσον η Επιτροπή δεν εξέτασε το προηγούμενο σύστημα σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 1, και ουδέποτε το έκρινε ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά, δεν μπορεί τώρα να διατείνεται ότι το αναθεωρημένο σύστημα είναι ασυμβίβαστο, αφού έχει τα ίδια αποτελέσματα και μάλιστα, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των δανείων για περιόδους άνω των έξι μηνών, είναι λιγότερο ευνοϊκό για τους εξαγωγείς.

Καίτοι η Επιτροπή προβάλλει διαφόρους λόγους για να δικαιολογήσει το γεγονός ότι δεν εξέτασε το προηγούμενο σύστημα, ορθώς παρατηρεί ότι το αναθεωρημένο σύστημα μπορεί να εκτιμηθεί ανεξάρτητα απο το παλαιό. Αν το νέο σύστημα ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις ή την παραγωγή ορισμένων προϊόντων και πληροί τις λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 92, παράγραφος 1, τότε αποτελεί σύστημα ενισχύσεως και θα έπρεπε να έχει γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, είτε ως νέα ενίσχυση είτε ως τροποποίηση υφιστάμενης ενίσχυσης. Δεν έχει σημασία αν είναι περισσότερο ή λιγότερο ευνοϊκό από το σύστημα που αντικατέστησε ή αν εκείνο αποτελούσε σύστημα κρατικής ενισχύσεως και, σε περίπτωση που συνέβαινε κάτι τέτοιο, συμβιβαζόταν με την κοινή αγορά.

Είναι σαφές ότι σύμφωνα με το επίμαχο σύστημα τα επιτόκια που ισχύουν γενικά για τις εμπορικές πράξεις εντός της Ελλάδας μειώνονται μόνο στην περίπτωση δανείων για τη χρηματοδότηση ορισμένων εξαγωγών. Έτσι, οι εξαγωγικές επιχειρήσεις προδήλως ευνοούνται σε σχέση με τους εγχώριους πωλητές και ορισμένους άλλους εξαγωγείς, πράγμα που η Επιτροπή θεώρησε ως ενίσχυση των εξαγωγών εφαρμοζόμενη στο ενδοκοινοτικό εμπόριο. Εν προκειμένω, το συμπέρασμα της Επιτροπής επιρρωννύεται από την απόφαση του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 6 και 11/69 (Επιτροπή κατά Γαλλίας, ECR 1969, σ. 523), με την οποία κρίθηκε ότι ένα προτιμησιακό προεξοφλητικό επιτόκιο για τις εξαγωγές αποτελούσε ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1.

Η υπόθεση αυτή έχει επίσης σχέση με το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ότι δηλαδή το επίμαχο σύστημα αποτελεί μέτρο νομισματικής πολιτικής. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το σύστημα αυτό επινοήθηκε για τη βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών της χώρας μέσω της ενθαρρύνσεως των εξαγωγέων να « επαναπατρίζουν » και να δραχμοποιούν το προϊόν των πωλήσεών τους, αντί να κρατούν το ξένο συνάλλαγμα προκειμένου, ιδίως, να επωφελούνται από την πτώση της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής. Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι το σύστημα αυτό δεν επινοήθηκε για την ενίσχυση των εξαγωγέων υπ' αυτήν τους την ιδιότητα.

Η Επιτροπή εκφράζει αμφιβολίες ως προς το αν το προηγούμενο σύστημα ενεθάρρυνε τέτοιες πρακτικές και αν το νέο σύστημα μπορεί να παράσχει θεραπεία μιας τέτοιας κατάστασης. Παρατηρεί επίσης ότι για την επίτευξη του ίδιου στόχου θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν μέτρα όπως η επιβολή ποινών, τα οποία δεν έχουν προστατευτικά αποτελέσματα.

Όπως και αν έχουν τα πράγματα, από τις διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας προκύπτει αναμφίβολα ότι, παρά τη σχετική ελευθερία που έχουν τα κράτη μέλη στον τομέα της νομισματικής πολιτικής, τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο της πολιτικής αυτής είναι δυνατό να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92. Όπως δέχτηκε το Δικαστήριο, απορρίπτοντας το περί του αντιθέτου επιχείρημα της γαλλικής κυβερνήσεως στη σχετική με το προτιμησιακό προεξοφλητικό επιτόκιο υπόθεση, τα άρθρα 108, παράγραφος 3 και 109, παράγραφος 3, « παρέχουν στα κοινοτικά όργανα εξουσίες εγκρίσεως ή παρεμβάσεως οι οποίες θα καθίσταντο άνευ περιεχομένου σε περίπτωση που τα κράτη μέλη ήταν ελεύθερα, υπό το πρόσχημα ότι η δραστηριότητά τους αφορούσε αποκλειστικά θέματα νομισματικής πολιτικής, να παρεκκλίνουν μονομερώς από τις απορρέουσες από τις διατάξεις της Συνθήκης υποχρεώσεις τους χωρίς να ελέγχονται από τα κοινοτικά όργανα »· η θεσπισμένη με το άρθρο 5 αρχή της αλληλεγγύης διαπνέει και το άρθρο 108 και « επομένως η άσκηση των αρμοδιοτήτων που τους επιφυλάσσονται δεν μπορεί να επιτρέπει τη μονομερή λήψη μέτρων απαγορευόμενων από τη Συνθήκη ». Κατόπιν αυτού, το Δικαστήριο έκρινε ότι το προτιμησιακό επιτόκιο αποτελούσε ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92.

Ομοίως εν προκειμένω και ανεξαρτήτως των λόγων που ώθησαν τις ελληνικές αρχές να θεσπίσουν το σύστημα επιδοτήσεως επιτοκίου, το εν λόγω σύστημα σαφώς ευνοεί τους εξαγωγείς και επομένως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου αυτού, οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο του δεύτερου και τρίτου λόγου ακυρώσεως. Επομένως, προτείνω να απορριφθεί ο πρώτος λόγος.

Ο δεύτερος λόγος συνίσταται στο ότι η επιδότηση δεν γίνεται με κρατικούς πόρους. Εν προκειμένω προβάλλονται δυο προφανώς αντιφατικοί ισχυρισμοί. Ο μεν πρώτος συνίσταται στο ότι οι εμπορικές τράπεζες καταβάλλουν την επιδότηση από τους δικούς τους πόρους (τόκοι επί των προθεσμιακών καταθέσεων των δικών τους κεφαλαίων), ο δε δεύτερος στο ότι στην πραγματικότητα οι εν λόγω τράπεζες επιστρέφουν στους εξαγωγείς τα ίδια τους τα χρήματα. Με τη σκέψη 11 της Διάταξης του Δικαστηρίου επί της αιτήσεως λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, ο πρόεδρος αποφάνθηκε ότι, « όπως προέκυψε από την επ' ακροατηρίου συζήτηση, τα « πριμ » επιτοκίων, που κατέβαλαν στους πελάτες τους εξαγωγείς οι εμπορικές τράπεζες οι οποίες είχαν χορηγήσει τα δάνεια δεν προέρχονταν από ίδια κεφάλαια των εν λόγω τραπεζών, αλλά καταβλήθηκαν στις εν λόγω τράπεζες από την Τράπεζα της Ελλάδος ». Για το λόγο αυτό έκρινε ότι « φαίνεται δύσκολο, στο παρόν στάδιο, να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τα εν λόγω κεφάλαια δεν προέρχονταν από κρατικούς πόρους ».

Μετά τη Διάταξη του προέδρου του Δικαστηρίου, ούτε από την έγγραφη διαδικασία ούτε από την επ' ακροατηρίου συζήτηση επί της κύριας προσφυγής προέκυψε κανένα στοιχείο που να οδηγήσει το Δικαστήριο να λάβει διαφορετική θέση. Ειδικότερα, η ελληνική κυβέρνηση δεν προσπάθησε να αρνηθεί ότι τα ποσά που καταβάλλονται από τις χορηγούσες δάνεια τράπεζες αποδίδονται στις τελευταίες από την κεντρική τράπεζα.

Εξάλλου, όπως παρατηρεί η Επιτροπή, η Τράπεζα της Ελλάδος είναι βάσει νόμου εξουσιοδοτημένη για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής της κυβερνήσεως, ο διοικητής της διορίζεται από την κυβέρνηση ενώ, στην πραγματικότητα, πάνω από τις μισές εμπορικές τράπεζες τελούν υπό τη διοίκηση ή τον έλεγχο του κράτους· κανένας από τους ισχυρισμούς αυτούς δεν αντικρούστηκε από την ελληνική κυβέρνηση.

Τελικά, στο πλαίσιο της υποθέσεως 290/83 (Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1985, σ. 439, ιδίως σ. 449), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, « όπως προκύπτει από τη διατύπωση του άρθρου 92, παράγραφος 1, για να θεωρηθεί ως κρατική μια ενίσχυση δεν πρέπει κατ' ανάγκη να χρηματοδοτείται από κρατικούς πόρους ». Με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο αναφέρθηκε επίσης στην απόφασή του στην υπόθεση 78/76 (Steinike und Weinlig κατά Γερμανίας, ECR 1977, σ. 595), με την οποία έγινε δεκτό ότι δεν υφίσταται διάκριση μεταξύ « της ενισχύσεως που χορηγείται απευθείας από το κράτος και αυτής που παρέχεται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς που έχουν συσταθεί ή οριστεί για τη διαχείριση της ενίσχυσης (σ. 614). Η κρίση του Δικαστηρίου στις υποθέσεις αυτές επιβεβαιώθηκε με την απόφασή του στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 67, 68 και 70/85 (Kwekerij Gebroeders Van Der Kooy BV και λοιποί κατά Επιτροπής, απόφαση της 2ας Φεβρουαρίου 1988, Συλλογή 1988, σ. 219).

Για να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 92 αρκεί, κατά τη γνώμη μου, η ενίσχυση να καταβάλλεται κατ' εντολή του κράτους ή κατόπιν αποφάσεως του προς τούτο εξουσιοδοτημένου από το κράτος φορέα, όπως είναι η Τράπεζα της Ελλάδος, έστω και αν αυτός δεν χρηματοδοτείται απευθείας με κρατικούς πόρους, όπως κατά πάσα πιθανότητα συνέβη και με το επίμαχο σύστημα. Επομένως, ο δεύτερος λόγος δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Ο τρίτος λόγος ακυρώσεως στηρίζεται στο ότι η Επιτροπή, με την επίδικη απόφασή της, δεν απέδειξε ότι υφίσταται επηρεασμός του ενδοκοινοτικού εμπορίου και του ανταγωνισμού. Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή έπρεπε να στηριχτεί σε συγκεκριμένα μεγέθη προκειμένου να αποδείξει ότι οι ελληνικές εξαγωγές αυξήθηκαν λόγω της ενισχύσεως, ενώ η απόφαση περιορίζεται σε ισχυρισμούς. Στην πραγματικότητα, ειδικώς όσον αφορά τον τομέα των σιτηρών, οι ελληνικές εξαγωγές έχουν μειωθεί.

Εντούτοις, η Επιτροπή βασίζεται στην άποψη ότι, όπως δέχτηκε το Δικαστήριο στην υπόθεση 730/79 (Philip Morris Holland κατά Επιτροπής, ECR 1980, σ. 2671, ιδίως σσ. 2688 και 2689), « όταν μια κρατική χρηματική ενίσχυση επιρρωνύει τη θέση μιας επιχείρησης σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις που είναι ανταγωνίστριές της στο πλαίσιο του ενδοκοινοτικού εμπορίου, το τελευταίο πρέπει να θεωρείται ότι επηρεάζεται από την ενίσχυση αυτή ». Το τεκμήριο του επηρεασμού του ενδοκοινοτικού εμπορίου απαντάται επίσης στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 296 και 318/82 (Βασίλειο των Κάτω Χωρών και Leeuwarder Papierwarenfabriek BV κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 809), όπου το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι « σε ορισμένες περιπτώσεις είναι δυνατόν να προκύπτει, από τις ίδιες τις συνθήκες υπό τις οποίες χορηγήθηκε η ενίσχυση, ότι είναι *ικανή* να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών και να νοθεύσει ή να απειλήσει να νοθεύσει τον ανταγωνισμό » (σ. 824). Η λέξη « ικανή » υπενθυμίζει ότι το άρθρο 92 αναφέρεται τόσο σε δυνητικά όσο και σε πραγματικά αποτελέσματα.

Στο μέρος V της απόφασης αναφέρεται:

« Οι επιδοτήσεις επιτοκίου (του 6 ή 3 %) που προβλέπονται μετά το 1983 από την Ελλάδα υπέρ των εξαγωγών των προϊόντων της με εξαίρεση τα προϊόντα πετρελαίου διευκολύνουν τεχνητά τη διάθεσή τους στις κοινοτικές και μη αγορές γιατί μειώνουν σημαντικά τις δαπάνες που προκύπτουν κατά την πώλησή τους στις ξένες αγορές.

Πρέπει πράγματι να ληφθεί υπόψη ότι τα ελληνικά προϊόντα αποτελούν αντικείμενο συναλλαγών, σε μεγάλη κλίμακα (το 1982 από τη συνολική αξία των ελληνικών εξαγωγών, δηλαδή 4 381 εκατομμύρια ECU, 46,3 % προερχόταν από πωλήσεις σε άλλα κράτη μέλη· το 1984 η αξία των εξαγωγών έφθασε το 13,6 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος) καθώς και ότι το εξαγωγικό εμπόριο αποτελεί αντικείμενο μεγάλου ανταγωνισμού μεταξύ των ελληνικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων των άλλων κρατών μελών.

Επιπλέον, διευκολύνοντας τη δημιουργία νέων, εμπορικών αγορών ή τουλάχιστον τη διατήρησή τους, η παρέμβαση αυτή (η σημασία της οποίας συνδέεται άμεσα με τον όγκο των εξαγωγών που πραγματοποιούνται) έχει ως συνέπεια να ενθαρρύνονται οι έλληνες παραγωγοί να αυξήσουν τις παραγόμενες ποσότητες, ώστε να κατορθώσουν αφενός να μειώσουν μεταξύ άλλων χάρη στις οικονομίες κλίμακας το κόστος παραγωγής και αφετέρου να αυξήσουν λόγω της μείωσης αυτής την ανταγωνιστικότητά τους σε όλες τις αγορές».

Υπήρχαν επαρκή στοιχεία — συγκεκριμένα η σημαντική επιδότηση που καταβάλλεται στους εξαγωγείς — από τα οποία η Επιτροπή μπορούσε να συναγάγει ότι οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές επηρεάστηκαν ή μπορούσαν να επηρεαστούν, συμπέρασμα το οποίο διατυπώθηκε κατά τέτοιο τρόπο στην επίδικη απόφαση ώστε να ικανοποιούνται οι επιταγές του άρθρου 190 της Συνθήκης. Κατά συνέπεια, δεν νομίζω ότι ο τρίτος λόγος αποδείχτηκε.

Τέλος, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι η Επιτροπή δεν δικαιούνταν πλέον να ισχυριστεί ότι το σύστημα επιδοτήσεως επηρεάζει τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, διότι, στο πλαίσιο της εκκαθαρίσεως των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ, το εν λόγω όργανο δήλωσε ότι η απορρέουσα από το επίμαχο σύστημα ενίσχυση είναι μηδαμινή και δεν την καταλόγισε στην ελληνική κυβέρνηση. Όπως παρατηρεί η Επιτροπή, ο ισχυρισμός αυτός είναι νέος και συνεπώς απαράδεκτος. Προτείνω, ο ισχυρισμός αυτός να κριθεί σύμφωνα με την άποψη αυτή.

Εντούτοις, έστω και αν τα πιο πάνω περιστατικά είναι ακριβή, το γεγονός αυτό ουδόλως μειώνει την αξία της διαπίστωσης που γίνεται στην απόφαση ότι το σύστημα επιδοτήσεως αποτελεί ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92. Απλώς δείχνει ότι η Επιτροπή, για λόγους που δεν χρειάζεται να εξεταστούν στην παρούσα δίκη, θέλησε η απόφασή της να μην έχει δυσμενείς συνέπειες, όσον αφορά το παρελθόν, για την ελληνική κυβέρνηση.

Επομένως, η γνώμη μου είναι ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί και η Ελληνική Δημοκρατία να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της δίκης επί των ασφαλιστικών μέτρων.